

Секція: Економіка та трансформація управління національним господарством.

Стоянець Н. В.

*к.е.н., доцент кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна*

КОНЦЕПЦІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

На сучасному етапі соціально-економічний розвиток економіки України неможливий без урахування територіальних особливостей, зокрема, сильних та слабких сторін функціонування регіональних економічних систем, сприятливих і негативних тенденцій розвитку регіонів. Це зумовлено наявністю значної диференціації у забезпеченні необхідними економічними та соціальними ресурсами. Саме на рівні регіонів вирішуються питання відтворення продуктивних сил, реалізуються проекти соціально-економічного розвитку, задовольняються ключові соціальні потреби населення, а показники розвитку регіональної економіки є критерієм визначення рівня економічного розвитку держави у цілому. Тому обґрунтування організаційно-методологічного забезпечення прогнозування соціально-економічного розвитку регіону є актуальними та своєчасними.

Нерівномірність розвитку регіонів посилює науковий інтерес до цього питання. Починаючи від розгляду регіону як структурної одиниці, у межах економічної географії, та базуючись на процесному, комплексному і системному підходах, при здійсненні відповідних досліджень, науковці враховують багатоаспектність категорії «регіон». Використовують також міждисциплінарний підхід, який зумовлює аналіз регіонального розвитку з різних точок зору, а саме, економіки, державного та регіонального управління, регіональної політики, регіонального менеджменту та ін.

Отже, майже всі сфери регіонального розвитку стають предметом наукового пізнання, але не всі вони досліджені науковцями. Справа у тім, що

розвиток науки супроводжується появою нових знань, удосконаленням методології, виникненням новітніх методів дослідження і все це зумовлює необхідність виникнення нової парадигми в регіоналістиці.

Таке бачення існуючих питань забезпечення соціально-економічного розвитку регіону може формуватися внаслідок дослідження суперечностей і розгляду проблем через призму ефективності у контексті регіонального розвитку. Необхідність дослідження соціально-економічного розвитку регіону аргументується такими проблемами та суперечностями:

- через низку взаємопов'язаних проблем регіонального соціально-економічного розвитку, виникають розбіжності з розвитком продуктивних сил та застарілими формами організації економічного життя;
 - виробництвом і споживанням;
 - суперечності між посиленням традиційної моделі розвитку регіону й повномасштабним його оновленням (можлива «псевдомодернізація»);
 - між застарілим розміщенням продуктивних сил та їх формуванням в сучасних умовах у межах адміністративної реформи;
 - між інерційністю адміністративно-територіального поділу та новими територіями і підприємствами;
 - процесами централізації та децентралізації (необхідність «нової регіоналізації», концепції якої взагалі відсутні);
 - між рівнями розвитку регіонів на території країни, про що свідчать коливання значень валового регіонального продукту;
 - між тенденціями глобалізації та транскордонного співробітництва.

Все це визначає необхідність перебудови, удосконалення господарського комплексу кожного регіону за умов соціальної та економічної спрямованості розвитку економіки регіону. В якості основних форм державного регулювання процесу виступають прогнозування, стратегічне планування та програмування соціально-економічного розвитку[1].

Якість стратегій, цільових програм безпосередньо залежить від якості прогнозно-аналітичних досліджень. Проте, сьогодні не можна визнавати той

факт, що склалася цілісна система прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України.

Отже, розробку науково-організаційного забезпечення формування цілісної системи соціально-економічного розвитку пропонується провести на основі концептуальної моделі вдосконалення прогнозування розвитку регіону.

Модель розкриває граничні уявлення про технологію (етапність), ключові та вузлові моменти вдосконалення процесу підготовки регіональних прогнозів. Концептуальна модель базується на наступних постулатах: процес регіонального прогнозування не забезпечений теоретико-методологічними розробками; зростання ролі регіонів вимагає врахування особливостей регіональних економік, як складних системних утворень; підвищення якості прогнозів повинно здійснюватися на всіх етапах процесу прогнозування.

Процес регіонального прогнозування, дійсно, не забезпечений теоретико-методологічними розробками. Практичним прогнозуванням та визначенням перспектив соціально-економічного розвитку регіону займаються державні органи, органи місцевого самоуправління, господарюючі суб'єкти та громадські організації. Проте, за своїм змістом прогнозування це особливий вид наукової діяльності. Тому, провідна роль у методологічному забезпеченні повинна відводитися науці, а саме науковим установам. Не менше значення, у цьому контексті, має і розширення масштабів навчання практиків-прогнозистів з питань теорії, методології та технології прогнозування розвитку регіонів. Зростання ролі регіонів вимагає аналізу особливостей їх регіональних економік. Підвищувати якість складання прогнозів необхідно на всіх етапах прогнозування. Досить часто помилки у прогнозуванні виникають на етапах: збору та обробки інформації, аналізу соціально-економічного становища регіону, визначені цілей і обмежень розвитку області, вибору інструментарію прогнозних розрахунків. В якості головних напрямів удосконалення методичного забезпечення регіонального прогнозування сформульовано:

1. Формування загальних принципів та методологічних підходів до розробки системи прогнозів, які застосовуються на даному етапі прогнозування, найчастіше суперечать один одному.

2. Удосконалення методики аналізу соціально-економічного розвитку регіону є початковим, вихідним пунктом цього процесу, який враховує: змістовний аналіз розвитку регіону за попередні роки, поточний стан регіону, а також ключові тенденції та чинники розвитку у майбутньому.

3. Застосування сучасних технологій складання прогнозів.

4. Удосконалення методики проведення прогнозних розрахунків через впровадження в практику економетричного моделювання.

Розроблено і системний інструментарій соціально-економічного розвитку на рівні національної економіки [2]. Залежно від типу прогнозу рекомендується використовувати моделі з описаними різноманітними системами регресійних рівнянь. Удосконалення інструментарію дозволить підвищити якість розроблюваних прогнозів.

5. Формування нормативно-інформаційної бази прогнозування.

6. Розробка методик системи оцінки якості прогнозів.

7. Складання типових систем регіонального прогнозування.

Організація робіт регіонального прогнозування характеризується істотними недоліками. Аналіз процесу підготовки прогнозів у різних регіонах вказує на відсутність єдиної, сформованої організаційної системи., тому різниця проявляється у всіх аспектах: чисельності та складу розробників; алгоритмах підготовки прогнозно-аналітичної інформації, термінах складання прогнозів, методах прогнозування тощо. Все це свідчить про недостатню увагу, яка приділяється питанням організації процесу підготовки прогнозів, що не може не позначитися на якості робіт.

Слід відмітити, що значна частка існуючих недоліків системи прогнозування перебуває у площині науково-методичного забезпечення. Тому розробка й обґрунтування прогнозів і сценаріїв розвитку регіону, спонукає до поглиблення уваги в цьому аспекті і подальших пошуків її удосконалення.

Система прогнозування повинна охоплювати сферу методології і організації розробки прогнозів, інформаційного, економіко-математичного, економетричного, технічного, організаційного управління процесами забезпечення розробки прогнозів і сприяння їх використанню.

Таким чином результатами процесів прогнозування соціально-економічного розвитку регіону повинні стати науково-обґрунтовані відповіді на ряд питань: як зміняться потреби суспільства у майбутньому; які можливості існують у суспільстві для задоволення цих потреб у майбутньому; які результати соціального і економічного розвитку можуть забезпечити необхідний рівень задоволення потреб; які шляхи доцільно обрати для їх досягнення; які ресурси необхідні для їх реалізації і рівень наявності їх у суспільстві; які проблеми загрожують подальшому розвитку і які існують шляхи їх можливого упередження і ліквідації; який комплекс наукових, законодавчих та організаційно-технічних заходів може забезпечити отримання очікуваних результатів та інші. Для відповіді на поставлені питання система регіонального прогнозування повинна мати змістовну методологічну і структурну єдність незалежно від специфіки прогнозованих об'єктів.

Список використаної літератури:

1. Хасаев Г.Г., Цыбатов В.А. Технология прогнозирования регионального развития: опыт разработки и использования // Проблемы прогнозирования. - 2002. - № 3. - С. 65 - 84.
2. Bates T. Theories of Entrepreneurship // Theories of Local Economic Development. Perspectives from Across the Disciplines. /Ed. By Richard P.Bingham, Robert Mier. Sage Publications. 2011. – №1. – P.48-62.